

დასათბუნებელი მასალით, ტიხრით და ა.შ. დაავადების გამავრცელებელია ხშირ შემთხვევაში შეფუტკრე რომლებიც არ იცავენ საფუთკრეში ელემენტარულ სანიტარულ ნესნებს.

დიაგნოზი – ისმება კლინიკური ნიშნებით, მიკროსკოპული, ბაქტერიოლოგიური და სეროლოგიური გამოკვლევებით.

პროფილაქტიკა – უნდა ვიყოლიოთ ძლიერი პროდუქტიული ოჯახები.

მკურნალობა – მკურნალობისათვის ძირითადად იყენებენ ანტიბიოტიკებს (ნეომიცინი, ტეტრაციკლინი, ერითრომიცინი, ვანამიცინი, მონომიცინი, სტრეპტომიცინი, ნორსულფასოლნატრი). მკურნალობა ტარდება ბარტყის არსებობის მიუღ პერიოდში. აღნიშნული პრეპარატები ეძლევათ სიროპთან ერთად 3–5 დღის ინტერვალით.

ვარვატომი – ფუტკრისა და ბარტყის ინვაზიური დაავადებაა, რომელსაც იწვევს ტკიპა. ის შეუიარაღებელი თვალის ვარვად ჩანს. აქვს ოვალური ფორმა, ბრტყელი სხეულით, სიგრძე 1,7მმ; სიგანე 1,3მმ; გარე საფარი ქიტოვანია, რაც ტკიპას იცავს არასასურველი ფაქტორებისაგან.

დიაგნოზი – ადვილად ისმება, რადგან ტკიპა ფუტკრისა და ბარტყის სხეულზე ვარვად ჩანს შეუიარაღებელი თვალის. ასევე ტკიპას ათვისალიფრებენ გამადიდებელი შუშით.

კლინიკური ნიშნები – სახეულში და შემოდგომაზე ვნახულობთ სკიდან გადმოვარდნილ დიდ რაოდენობით ახალგაზრდა და მამალ ბარტყებს რის გამოც ოჯახი სუსტდება, ზამთარში გუნდს ვერ კრავს და იღუპება. დედა ფუტკარი ნყვეტს კვერცხის დებას და არ მრავალდება.

მკურნალობა და პროფილაქტიკა – უნდა მოხდეს ფუტკრის ოჯახის შემოწმება, ოჯახი უნდა დამუშავდეს ერთ-ერთი რომელიმე რეკომენდირებული პრეპარატით 2–ჯერ მაინც. ფუტკარს ამუშავებენ დილით ან საღამოთი, დღეისათვის ყველაზე ეფექტურია ვაროკუმი ასკოვარი, ბიპინი და სხვა შესაბამისი ფირფიტები. აღნიშნული პრეპარატები ეძლევათ ინსტრუქციის შესაბამისად 2–3 ჯერ 7–დღის ინტერვალით.

საყურადღებოა რომ დაავადების ნიშნების შემთხვევაში უნდა მივმართოდ ვეტერინარ ექიმს მუსტი დიაგნოზის დასასმელად.

ოჯახიანი საფუტკრე მკურნების მეთადამობად საბირ ონკნატარი და მათი ღირებულება

№	დასახელება	რაოდენობა, ცალი	ერთეულის ფასი, ლარი	სულ თანხა, ლარი
1	ფუტკრის ოჯახი (ზე) საცულოთი	100	150	15000
2	საოდავოთი სკა	25	45	1125
3	საოდავოთი სკაქმარი	25	15	75
4	სკის საფარი	100	3	300
5	ტელი	100	2	200
6	სკის საფარი	100	5	500
7	ხელეწერი ფუტკ	250	1,2	300
8	საფუტკრე (საბოლოო)	2	15	30
9	საქმეფი	2	5	10
10	პირიფი	2	6	12
11	მუღაქრის დანა	2	6	12
12	ვაქონი	2	3	6
13	სიდიე კალი	5	2	10
14	დედის დასაქმეფო კალი	5	5	25
15	საქმეფი კალი	1	25	25
16	ფუტკრის საფარი კლინოლაქი	1	5	5
17	ფუტკრის საფარი დიფონი	1	5	5
18	საქმეფი კალი	2	5	10
19	მეფის ოჯახი	2	5	10
20	საოდავო დანა	2	5	10
21	გამაქმეფი ფუტკრე	1	90	90
22	საქმეფოთი საქმეფი	1	50	50
23	დედის ოჯახი	40	30	1200
24	კალი	2	10	20
25	ქმეფი			100
სულ ჯამი:				19105

პროდუქციის რეალიზაცია

დასახელება	რაოდენობა, ან	ერთეულის ფასი, ლარი	სულ თანხა, ლარი
თველი	3000	15	45000
საოდავი	70	20	1400
დანიფალი	0,300	0,50	150
მთლიანი წარმოებული პროდუქციის ღირებულება			46550
საწარმოოთი მოცუბა			27445

საინფორმაციო-კონსულტანტები

- ოთარ ძოგალია - აგრონომი 599 54 63 62
- ნუგზარ ოძროშიანი - აგრონომი 599 89 89 50
- გიორგი კალანდიაძე - ვეტერინარი 599 54 69 84
- ზაქარია ანანიძე - ვეტერინარი 599 89 89 61
- გაველიანა კილაძე - ზოოინჟინერი 599 89 89 60
- ლევანი ჩიქოვანი - ზოოინჟინერი 599 74 37 43

აჭარის ა.რ. სოფლის მკურნალობის საინჟინერო ა(ა)იპ აგროსერვის ცენტრი

მეფუტკრეობა

გათუბი
2014

მეფუტკრეობა

ფუტკრის ბიოლოგია – მეფუტკრეობა შეტად მნიშვნელოვანი დარგია შოაქეს ორგვარი სარგებელის, საკუთრივ პროდუქციის სახით იძლევა თავის, საწითელს, ცვილს, ფუტკრის რძეს, დინდვილას, ფუტკრის შრატს და ჭვოს. ფუტკარი ახდენს მცენარეთა დამტვერვას რის შედეგად იზრდება მონაველიანობა 10–15–ჯერ.

საქართველოში გამოირჩევა რუხი გრძელბორთუ-მიანი ფუტკარი, შრომისა და ყვავილნარის მატყიშალურად გამოყენების უნარით და ხასიათდება სიმძვირით შორ მანძილზე საკვების მოძიების უნარით მთელ მსოფლიოშია ცნობილი. ბოლო მონაცემებით 160 ათას ოჯახამდე ფუტკარია და წარმოებულია 2300 ტონამდე თაფლი.

ფუტკრის ოჯახი – ოჯახი შედგება დედა, მუშა და მამალი ფუტკრისაგან.

დედა ფუტკარი – სკამი ერთია და განსხვავდება ცხვა ფუტკრისაგან სიდიდით.

ფუტკრის გამრავლება – გამოიქვიდან 5–7 დღის შემდეგ გარეთ გამოდის და იწყებს განაყოფიერებას. ის ჰაერით ხედება მაშინ. 2–3 დღის შემდეგ ბრუნდება და იწყებს კვერცხის დებას. სიცოცხლის ხანგრძლი-ვობა 4–5 წელია, მაგრამ მისი გაჩერება ორ წელზე მეტით ახლებზე მოშვებია.

მუშა ფუტკარი – ვითარდება განაყოფიერებულ კვერცხუჯრედიდან. ფუტკრისაგან განსხვავებული კვების რეჟიმის გამო განუვითარებელი აქვს სასტქსო ორგანოები და ვერ მრავლდება. ის ფუტკრის ოჯახის აბსოლიტურ უმრავლესობას შეადგენს. მისი მოვალეობა ყოველგვარი სამუშოს შესრულებაა. დედა ფუტკარი თუ დაილუკა მაშინ მუშა ფუტკარიდან რომელიმე იწყებს კვერცხის დებას და ეძახიან ცრუ დედას. ასეთ პირობებში თუ ყურადღება არ მივაქციეთ ოჯახი დაიუფლება.

გამაფხულზე გამოიქვილი მუშა ფუტკარი 1,5– 2 თვეზე მეტს ვერ ცოცხლობს ბევრი მუშაობის გამო, ხოლო შემოდგომამდე გამოიქვილი მცირე მუშაობის გამო 7–8 თვეს ცოცხლობენ.

მამალი ფუტკარი – სიცოცხლის ხანგრძლივობა არის 3–4 თვე. მისი მოვალეობაა მხოლოდ განაყოფიერება. ლალიანობის პერიოდის დამთავ-რების მერე მუშა ფუტკრები აძვებენ გარეთ და მიშლილით კვდება. სკამი ზოგ შემთხვევაში არის ბოლომდე მამალი ფუტკარი, ასეთ შემთხვევაში ხელოვნურად ამკირებენ მის რაოდენობას რადგან

თაფლს ხარჯავენ.

ფუტკრის გამრავლება – ფუტკარი სქესობრივი გზით მრავლდება. აბსიათებს სამი სტადია: კვერცხობის, მატლობის და ჭვპრობის. დედა და მუშა ფუტკარი განაყოფიერებელი კვერცხით მრავლდება, მამალი კი განაყოფიერებელთან 3 დღის მერე გამოიჩეკება მატლი, რომლებიც იკვებებიან ე.წ ფუტკრის რძით. 3 დღის მერე სამამლე და სამუშაო მატლები იკვებებიან თაფლით და ჭვოს ნარევით. სადღე მატლს კი ბოლომდე კვებავს ფუტკრის რძით. ასეთი კვების გამო მიიღება სქესობრივად განვითარებული დედა ფუტკარი და სქესობრივად განვითარებული დედაც მუშა ფუტკარი. ერთ კვირაში მატლები გადადის ჭვპრობის სტადიაში ეს სტადია მთავრდება სულ 14 დღეში. 21 დღეში მიიღება მუშა ფუტკარი, 24 დღეში მამალი მრდასრული ფუტკარი. ამ პერიოდში ტემპერატურა უნდა იყოს 35–36 გრადუსი.

ფუტკრის საკვები –ფუტკრის მთავარ საკვებად ითვლება თაფლი, რომელიც ამზადებს სათაფლე ჩირაბში და ინახავს ფივის უჯრედებში. აქ ხდება ყვავილის მტკერის ფერმენტაცია და საბოლოოდ ყალიბდება ჭეო. იგი განსაკუთრებით ფიჭვის მუხების ბარტყის გამოზრდის დროს გამოიყენება. ნყალზე მოთოყენილებას ფუტკარი მამთარში თაფლით იკმაყოფილებს ხოლო მათხულში ლალიანობის პერიოდში ნექტრიდან. სასურველია თაფლოვანი მცენარეები საფუტკრესთან ახლოს იყოს. ფუტკარს 1,5–2 კმ-ის რადიუსიდან შეუძლია საკვების მოტანა.

სვის მონება – დღეისათვის გამოყენებულია 12 ჩარჩოანი სკა ის შედგება ხის კორპუსისაგან, რომელშიც თავსდება 12 ჩარჩო ერთი დაივრავა, საკვწაო და სახურავი

ფუტკრის მოვლა – მამთარის სიცივის გამო ფუტკრის ცხოველყოფილობა დაქვეითებულია. მშანი დღეებში ცოტა ხნით გამოდის ნაწლავის გასაწმენდად. დედა ფუტკარი მამთარის ბოლოს იწყებს კვერცხის დებას. ამ დროს ოჯახი აქტიურდება და ძლიერია მთავარი ლალიანობი პერიოდში (მაისი, ივნისი, ივლისი) ამ დროს ფუტკარი დღეში 200–მდე კვერცხს დებს. გამაფხულზე 15 გრადუს ტემპერატურის მიღწევის-თანავე გულდასხმით უნდა შემონძდეს ფუტკრის ოჯახი, დადგინდეს სკამი დედის არსებობა უშუალოდ ხილვით ან ფიჭის უჯრედებში კვერცხებისა და მატლობის არსებობით. უდგეო და სუსტი დედის მქონე ოჯახს უნდა აღმოეჩინოს დახმარება. მივეთ

სათადარიგო დედა თუ არ გვყავს უნდა შეუერთოდ სხვა დედიან ოჯახს. ამასთანავე უნდა მოხდეს საკვების რაოდენობის განსაზღვრა იმ ანგარიშით რომ ერთ ჩარჩოში 3–3,5 კგ თაფლი იყოს. განაწილზე ნორმალურ განვითარებისათვის საჭიროა ერთ ოჯახში 6–8 კგ თაფლი და ორი ჩარჩოს ჭეო. ნაკლებობის შემთხვევაში დედა ფუტკარი წყვეტს კვერცხის დებას, ამიტომ უნდა მიეცეს ხელოვნური საკვები. ასევე 1–2 თავგადაბეჭდილი ბარტყი სასვე ჩარჩო შევიტანოთ.

ფუტკრის წყურბობა– ფუტკრის ოჯახის გამრავლები-სათვის გამოყენებულია წყურბო მიღება „ჯამონა-ყოფის“– წესით. ხელოვნური წყურბოა იძლევა საშუალებას მიზანდასახულად გაეზარდოთ ოჯახები.

ფუტკრის მომთაბარება – როცა ლალიანობა მოაგვრება ფუტკარი გადაყავთ სადღე მცენარეუ-ლობა ახლად იწყებს აყვავებას. ასეთი განსხვავება არის მთისა და ბარის ზონებს შორის. მათი გადაყვანა უნდა მოხდეს ლამის საათობრივ.

დამამთრება – მთავარი ლალიანობის დამთავრების შემდეგ უნდა მოხდეს თითოეული ოჯახების შემონიშნა დიდფეტების გასასწორებლად. ფუტკრის გამომამთრებისათვის თითოეულ ოჯახში უნდა დაეტოვოთ 10–12 კგ თაფლი. რომ გამაფხულამდე ეყოს. სკის ცარიელი ადგილები დავათბუნოთ ბალიშებით.

ფუტკრის დაავადებები

ვეროპული და ამერიკული სიდამწლე – ბარტყის გადამდები დაავადებებია თითქმის ყველგანაა გავრცელებული და დიდ ზიანს აყენებს მეფუტკრე-ობას.ინფექციის გამოიწვევი სკორა საკვებთან ერთად ხდება ნაწლავებში და იწვევს მონამე-ლას.ინკუბაციური პერიოდი გრძელდება 1,5–3 დღეს. დაავადებების ნიშნების გამოვლინების დროს უნდა მივმართოდ ვეტერინარ ექიმს.

ამერიკული სიდამწლე – გადაბეჭდილი ბარტყის დაავადებაა, რომელსაც იწვევს მიკრობი, მას შეუძლია სპოროვანი ფორმამი გადასვლა.ინკუბაციური პერიოდი გრძელდება 5–7 დღეს, რის შემდეგაც იწყება კლინიკური ნიშნების გამოვლინება.

დაავადების გავრცელება – ოჯახის მიგით ხედება ფუტკრების, განსაკუთრების მის ფუტკრების მიერ რომლებიც ინფიცირებული საკვებით კვებავენ ბარტყს. დაავადება შეიძლება გავრცელდეს ინფიცირებულ ინვენტარით, ფიჭებით, ციბრუტით, თაფლით, ჭეოთი, ცვილით, საფარი ტილოებით,